

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ “กาพย์ยานี ๑๑” (๒)

ครูผู้สอน

ครูธีรสุด

ฉำทรัพย์

ครูวิชุดา

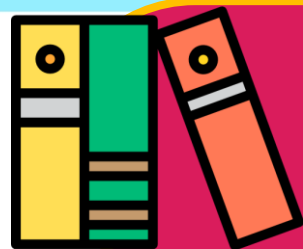
กลิ่นจงกล

การแต่งคำประพันธ์

“กาพย์ยานี ๑๑” (๒)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนสามารถบอกฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี ๑๑ ได้
๒. นักเรียนสามารถแต่งคำประพันธ์กาพย์ยานี ๑๑ ได้

ชวนคิด พิณิจสาร

บทที่ ๑

๐๐ / ๐๐๐

๐๐๐ / ๐๐๐

๐๐ / ๐๐๐

๐๐๐ / ๐๐๐

บทที่ ๒

๐๐ / ๐๐๐

๐๐๐ / ๐๐๐

๐๐ / ๐๐๐

๐๐๐ / ๐๐๐

สัมพันธ์ระหว่างบท

อ่านออกได้ใจความ

ภาพยนตร์ยานี้ลำนํ้า
วรรณคดีหน้าห้าคำหมาย
ครุฑหุ่นั้น
สัมผัสต้องจัดแจจ

สิบเอ็ดคำจำอย่าคล้าย
วรรณคดีหลังหกยกแสดง
ไม่สำคัญ อย่าระแวง
ให้ถูกต้องตามวิธี

(หลักภาษาไทย : กำชัย ทองหล่อ)

ภาพยนตร์ยานี้ ๑๑

ลักษณะบังคับ

- ๑) บทหนึ่งมี ๒ บาท บทหนึ่งมี ๒ วรรค
วรรคแรกมี ๕ คำ วรรคหลังมี ๖ คำ
รวมเป็น ๑๑ คำ จึงเรียกว่าภาพยนตร์ยานี้ ๑๑

ภาพยนตร์ยานี้ ๑๑

๒) สัมผัสมีดังนี้คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัมผัสกับคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒ (หรือคำที่ ๑ หรือ ๒ ก็ได้) คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓

ถ้าจะแต่งบทต่อไปจะต้องให้คำสุดท้ายของบทต้น สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ของบทต่อไป ซึ่งถือเป็นสัมผัสระหว่างบท ในการแต่งภาพยนตร์ยานี้ ๑๑ นั้น ถ้าจะให้คำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ สัมผัสกับคำที่ ๑ หรือ ๒ หรือ ๓ ของวรรคที่ ๔ ด้วย ก็จะเป็นการเพิ่มความไพเราะยิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันนี้นิยมให้สัมผัสกันด้วย

ภาพยนตร์ยานี้ ๑๑

๓) ถ้อยคำที่ใช้ในวรรคเดียวกัน นิยมให้มีสัมผัส
ในเหมือนกลอนจึงจะไพเราะ

๔) คำสุดท้ายของบท ห้ามใช้คำตาย หรือคำที่มีรูป
วรรณยุกต์ และนิยมใช้เสียงวรรณยุกต์ สามัญ
หรือจัตวา

ภาพยานี ๑๑

๕. ภาพยานีนั้น อาจเรียกว่า ภาพยานีลำนํ้าหรือภาพ ๑๑ ก็ได้ เหตุที่เรียกว่าภาพยานีนั้น เข้าใจว่าเป็นภาพที่แปลงมาจาก ฉันทบาลีใน “รัตนสูตร” ซึ่งขึ้นต้นด้วยคำว่า “ยานี” ซึ่งเรียกชื่อ ตามคำขึ้นต้นนั้นภาพยานี มักนิยมแต่งเป็นบทสวด บทเห่เรือ บทพากย์โขน และบทสรภัญญะที่ใช้ในบทละคร และมักนิยมแต่ง เกี่ยวกับตอนที่เป็นบทพรรณนาโวหาร หรือตอนที่ชมสิ่งต่าง ๆ หรือตอนที่โศกเศร้าคร่ำครวญ

เรียนรู้ฉันทลักษณ์กาพย์ยานี

กาพย์ยานี ๑๑   วรรคแรกมี ๕ คำ   วรรคหลังมี ๖ คำ

วิธีอ่าน

วรรคแรก (๕ คำ)   อ่าน   ๐๐ / ๐๐๐

วรรคหลัง (๖ คำ)   อ่าน   ๐๐๐ / ๐๐๐

หนังสือ

หนังสือ / คือของรัก

อ่านเขียน / เพียรศึกษา

แปลกแท้ / สิ่งแม่สอน

อันหนึ่ง / คำกลอนนั้น

นิทาน / แม่เคยเล่า

เห็นครู / ชูในมือ

ฉันทประจักษ์ / ในคุณค่า

ค่อยเข้าใจ / ในสิ่งสรรพ

ว่าเป็นกลอน / ไพเราะครัน

ฉันทอ่านได้ / ในหนังสือ

ยามฉันทเข้า / นอนตาปรือ

เรื่องเดียวกัน / ฉันทอ่านเพลิน

หนังสือ

เติบโตใหญ่ / ได้เรียนรู้
หนังสือ / สื่อชวนเชิญ
ใครช่าง / สร้างหนังสือ
ความคิด / จิตปรีชา
หนังสือ / สื่อพิเศษ
ท่องเที่ยว / โลกไพศาล

สิ่งที่ครู / ชี้ทางเดิน
ให้อ่านเพิ่ม / เสริมปัญญา
เป็นเครื่องมือ / ดินนักหนา
ต่างสมัย / ได้สื่อสาร
พาข้ามเขต / แดนกันดาร
ปลอบจิตใจ / ให้รื่นรมย์

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ

ลงมือทำ จดจำได้

ให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ ๔ - ๕ คน ศึกษาใบความรู้
“แผนผังภาพยยานี ๑๑” เมื่อเสร็จแล้วให้แต่งภาพยยานี ๑๑
หัวข้อ “วันนี้ที่แสนสุข” เมื่อเสร็จแล้วตรวจสอบความเรียบร้อย
และนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ใบความรู้ แผนผังภาพยยานี ๑๑

เรียนรู้ฉันทลักษณ์ภาพยยานี ๑๑

ภาพยยานี ๑๑	วรรคแรกมี ๕ คำ	วรรคหลังมี ๖ คำ
วิธีอ่าน	วรรคแรก (๕ คำ)	อ่าน 00 / 000
	วรรคหลัง (๖ คำ)	อ่าน 000 / 000
ตัวอย่าง		

หนังสือ

หนังสือ / คีอของรัก	ฉันทประจักษ์ / ในคุณค่า
อ่านเขียน / เพียรศึกษา	ค่อยเข้าใจ / ในสิ่งสรรพ
แปลกแท้ / สิ่งแม่สอน	ว่าเป็นกลอน / ไพเราะครัน
อันหนึ่ง / คำกลอนนั้น	ฉันทอ่านได้ / ในหนังสือ
นิทาน / แม่เคยเล่า	ยามฉันทเข้า / นอนตาปรือ
เห็นครู / ชูในมือ	เรื่องเดียวกัน / ฉันทอ่านเพลิน
เติบโต / ได้เรียนรู้	สิ่งที่ครู / ชี้ทางเดิน
หนังสือ / สื่อชวนเชิญ	ให้อ่านเพิ่ม / เสริมปัญญา
ใครช่าง / สร้างหนังสือ	เป็นเครื่องมือ / ดีหนักหนา
ความคิด / จิตปรีชา	ต่างสมัย / ได้สื่อสาร
หนังสือ / สื่อวิเศษ	พาข้ามเขต / แดนกันดาร
ท่องเที่ยว / โลกไพศาล	พลอบจิตใจ / ให้รื่นรมย์
	ธนะประณีต นาคทรพร

ชวนคิดช่วงท้าย

การแต่งกายที่ยานี้ในทัศนะของนักเรียน
มีความท้าทายหรือไม่ อย่างไร

คำไหนใช้ถูก

รามเกียรติ์

รามเกียรติ์

รามเกียรติ์

ภาพ การแสดงรามเกียรติ์ ตอนนาคบาท ณ ปราสาทหินพิมายจาก นายธีรสุด ฉ่ำทรัพย์

แหล่งที่มา : <https://dictionary.orst.go.th/>
พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔
สืบค้นเมื่อ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๕

บทเรียนครึ่งต่อไป

คำและหน้าที่ (๑)

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

